

АКТИ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

**РІШЕННЯ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ**

у справі за конституційним поданням 49 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень частини четвертої статті 26, частини третьої статті 31, частини другої статті 39 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» (справа про стаж для зайняття посади судді в апеляційних, вищих спеціалізованих судах та Верховному Суді України)

м. Київ

Справа № 1-10/2011

5 квітня 2011 року

№ 3-рп/2011

Конституційний Суд України у складі суддів:

Головіна Анатолія Сергійовича — головуючого,
Бауліна Юрія Васильовича,
Бринцева Василя Дмитровича,
Вдовіченка Сергія Леонідовича,
Гультая Михайла Мирославовича,
Запорожця Михайла Петровича,
Кампа Володимира Михайловича,
Колоса Михайла Івановича,
Лилака Дмитра Дмитровича — доповідача,
Маркуш Марії Андріївни,
Овчаренка В'ячеслава Андрійовича,
Стецюка Петра Богдановича,
Стрижака Андрія Андрійовича,
Ткачука Павла Миколайовича,
Шаптали Наталі Костянтинівни,
Шишкіна Віктора Івановича,

розглянув на пленарному засіданні справу за конституційним поданням 49 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень частини четвертої статті 26, частини третьої статті 31, частини другої статті 39 Закону України «Про судоустрій і статус

суддів» від 7 липня 2010 року № 2453–VI (Відомості Верховної Ради України, 2010 р., № 41–42, № 43, № 44–45, ст. 529).

Приводом для розгляду справи відповідно до статей 39, 40 Закону України «Про Конституційний Суд України» стало конституційне подання 49 народних депутатів України.

Підставою для розгляду справи згідно зі статтею 71 Закону України «Про Конституційний Суд України» є твердження суб'єкта права на конституційне подання про неконституційність окремих положень Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 7 липня 2010 року № 2453–VI.

Заслухавши суддю-доповідача Лилака Д. Д. та дослідивши матеріали справи, Конституційний Суд України

УСТАНОВИВ:

1. Суб'єкт права на конституційне подання — 49 народних депутатів України — звернувся до Конституційного Суду України з клопотанням визнати такими, що не відповідають Конституції України (є неконституційними), положення Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 7 липня 2010 року № 2453–VI (далі — Закон), а саме частини четвертої статті 26 щодо зайняття посади судді апеляційного суду суддями, які мають стаж роботи на посаді судді не менше п'яти років, частини третьої статті 31 щодо зайняття посади судді вищого спеціалізованого суду суддями, які обрані на посаду судді безстроково, частини другої статті 39 щодо зайняття посади судді Верховного Суду України особою, яка має стаж роботи на посаді судді не менше п'ятнадцяти років.

На думку авторів клопотання, аналіз оспорюваних норм дає підстави для висновку, що перше призначення на посади суддів судів загальної юрисдикції Президент України може здійснювати лише до суду першої інстанції і такі судді не можуть бути в межах п'ятирічного строку переведені ним до суду більш високої ланки. Вони вважають, що це обмежує конституційне повноваження Президента України призначати суддів у Верховний Суд України, суди касаційного та апеляційного рівнів, оскільки у частині першій статті 128 Конституції України словосполучення «на посаду професійного судді» однозначно свідчить про посаду професійного судді суду будь-якого рівня. Тому ані Верховна Рада України, ані Президент України не можуть бути абсолютно усунені від можливості здійснювати призначення на посаду судді у той чи інший суд загальної юрисдикції будь-якого рівня та спеціалізації.

Крім того, неконституційність вказаних положень Закону обґрунтовується їх невідповідністю приписам частин третьої, п'ятої статті 127 Конституції України, згідно з якими на посаду судді може бути рекомендований кваліфікаційною комісією суддів громадянин України, який, зокрема, має стаж роботи у галузі права не менш як три роки, а додаткові вимоги до окремих категорій суддів щодо стажу встановлюються законом. У конституційному поданні стверджується, що виходячи зі змісту зазначених конституційних положень законом можна встановити додаткові вимоги щодо стажу для окремих категорій суддів тільки в розумінні словосполучення «стаж роботи у галузі права», застосованого у частині

третьої статті 127 Основного Закону України. У зв'язку з цим вимоги до кандидатів на посаду судді будь-якого суду стосовно наявності іншого стажу, відмінного від стажу роботи у галузі права, суперечать Конституції України.

Народні депутати України також наголошують, що оспорювані положення Закону обмежили конституційне право осіб, які згідно з частиною четвертою статті 127 Конституції України та частиною третьою статті 59 Закону України «Про судоустрій України» від 7 лютого 2002 року № 3018-III (далі — Закон № 3018) могли бути призначені Президентом України на п'ятирічний строк суддями апеляційних спеціалізованих судів, не маючи суддівського стажу, але маючи фахову підготовку з питань юрисдикції цих судів, що суперечить частині третій статті 22 Конституції України, відповідно до якої при прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод.

Посилаючись на частину третю статті 124, частини другу, третю, четверту статті 125 Конституції України, автори клопотання вважають вимогу обов'язкової наявності стажу роботи на посаді судді при призначенні на посади суддів судів загальної юрисдикції такою, що не відповідає конституційним засадам організаційної єдності та чіткої ієрархії судів. На їхню думку, вимога стосовно наявності саме суддівського стажу для зайняття посади судді в апеляційних, вищих спеціалізованих судах та Верховному Суді України порушує конституційні положення щодо рівності прав людей, права громадян брати участь в управлінні державними справами та рівного права доступу до державної служби, повного здійснення права на працю (статті 21, 38, частина друга статті 43 Конституції України).

Встановлені оспорюваними положеннями Закону вимоги щодо формування складу апеляційних, вищих спеціалізованих судів, Верховного Суду України народні депутати України вважають такими, що усувають усіх інших юристів від зайняття посад у цих судах, консервують та корпоратизують суддівство, відокремлюють його від суспільства, перешкоджають представленню в суддівському корпусі альтернативних точок зору з найважливіших правових питань, що виникають у суспільстві. Тому зазначене правове регулювання суперечить частині першій статті 15 Конституції України, відповідно до якої суспільне життя в Україні ґрунтується на засадах політичної, економічної та ідеологічної багатоманітності.

Враховуючи викладене, автори клопотання просять визнати оспорювані положення частини четвертої статті 26, частини третьої статті 31, частини другої статті 39 Закону такими, що не відповідають частині першій статті 15, статті 21, частині третій статті 22, статті 38, частині третій статті 43, частині третій статті 124, частинам другій, третій, четвертій статті 125, частинам третій, четвертій, п'ятій статті 127, частині першій статті 128 Конституції України.

2. Свої позиції стосовно предмета конституційного подання висловили Президент України, Голова Верховної Ради України, Міністерство юстиції України, Верховний Суд України, Вищий адміністративний суд України, Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Вища рада юстиції, Рада суддів України, Вища кваліфікаційна комісія суддів України, науковці

Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого».

3. Вирішуючи порушене в конституційному поданні питання, Конституційний Суд України виходить з такого.

3.1. Державна влада в Україні здійснюється на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу та судову (частина перша статті 6 Конституції України).

Єдиним органом законодавчої влади в Україні є Верховна Рада України, до повноважень якої належить прийняття законів (стаття 75, пункт 3 частини першої статті 85 Основного Закону України).

Закони приймаються на основі Конституції України та повинні відповідати їй (частина друга статті 8 Основного Закону України).

Судова влада в Україні здійснюється Конституційним Судом України і судами загальної юрисдикції шляхом відправлення правосуддя в рамках відповідних судових процедур на засадах правової держави та верховенства права (стаття 1, частина перша статті 8, частина третя статті 124 Конституції України, стаття 1 Закону).

3.2. Конституційний Суд України та суди загальної юрисдикції складають судову систему України (частина третя статті 124 Конституції України, частина перша статті 3 Закону).

Конституційний Суд України зазначив, що система судів загальної юрисдикції закріплена в Конституції України. Зокрема, у Рішенні від 11 грудня 2003 року № 20-рп/2003 Конституційний Суд України вказав, що «за змістом положень частин другої, третьої, четвертої статті 125 Конституції України ними визначена система судів загальної юрисдикції, названі всі її ланки: Верховний Суд України, інші види судів — вищі спеціалізовані, апеляційні, місцеві» (абзац перший підпункту 4.2 пункту 4 мотивувальної частини).

Положення статті 125 Конституції України відтворені в Законі, згідно з яким суди загальної юрисдикції (місцеві, апеляційні, вищі спеціалізовані, Верховний Суд України) утворюють єдину систему судів (частина друга статті 3, частина друга статті 17).

Відповідно до пункту 14 частини першої статті 92 Конституції України питання судоустрою, судочинства і статусу суддів повинні визначатися виключно законами України. Зазначена норма має імперативний характер, вказує на конституційно встановлений спосіб вирішення питань судоустрою і статусу суддів саме шляхом прийняття закону. Прийнявши Закон, Верховна Рада України реалізувала своє конституційне повноваження визначити судоустрій і статус суддів, у тому числі порядок зайняття суддівських посад, у передбачений Конституцією України спосіб, що відповідає вимогам частини другої статті 19 Основного Закону України.

3.3. Судову владу реалізують професійні судді та, у визначених законом випадках, народні засідателі і присяжні шляхом здійснення правосуддя (частина перша статті 127 Конституції України, частина друга статті 1 Закону).

Суддею є громадянин України, який в установленому Конституцією України і Законом порядку призначений чи обраний суддею, займає штатну суддівську посаду в одному із судів України і здійснює правосуддя на професійній основі (частина четверта статті 126 Конституції України, стаття 51 Закону).

Для зайняття посади професійного судді у судах загальної юрисдикції Конституцією України і Законом передбачено спеціальні процедури, які стосуються встановлення кваліфікаційних вимог, порядку призначення і обрання на посаду судді тощо.

Конституція України містить загальні вимоги щодо зайняття посади професійного судді в судах загальної юрисдикції, визначає їх способи — призначення вперше і обрання безстроково (пункт 27 частини першої статті 85, частина четверта статті 126, частини третя, четверта статті 127, частина перша стаття 128). Водночас законодавець повноважний встановлювати додаткові вимоги до окремих категорій суддів щодо стажу, віку та їх професійного рівня порівняно із основними вимогами для зайняття посади професійного судді (частина п'ята статті 127 Основного Закону України).

Таким чином, суддя має особливий (спеціальний) правовий статус, який характеризується наявністю певних вимог, обмежень щодо зайняття цієї посади та гарантій його діяльності.

3.4. Положеннями Закону, які оспорується, передбачено порядок формування апеляційних, вищих спеціалізованих судів та Верховного Суду України, зокрема встановлено вимоги щодо наявності у особи стажу для зайняття посади судді в цих судах, а саме — стажу роботи на посаді судді.

Зі змісту положень частини четвертої статті 26, частини третьої статті 31, частини другої статті 39 Закону вбачається, що законодавець диференціював тривалість стажу роботи на посаді судді залежно від рівня суду: для зайняття посади в апеляційних судах і Верховному Суді України — не менше п'яти і п'ятнадцяти років; до складу вищого спеціалізованого суду можуть входити судді, обрані на посаду судді безстроково (частина перша статті 128 Конституції України). Зазначена вимога зумовлена інстанційною структурою єдиної системи судів загальної юрисдикції та обсягом і змістом їх повноважень, зокрема, щодо наявності права суду вищого рівня переглядати рішення судів нижчого рівня, що вимагає практичного досвіду роботи на посаді судді. У статті 7 Закону України «Про статус суддів» від 15 грудня 1992 року № 2862–XII теж містилися диференційовані вимоги щодо стажу роботи на посаді судді для громадян України, які могли бути суддями апеляційних, вищих спеціалізованих судів, Верховного Суду України.

Конституційний Суд України виходить з того, що врегулювання оспорюваними положеннями Закону питання додаткових вимог щодо стажу для зайняття посади судді в апеляційних, вищих спеціалізованих судах, Верховному Суді України здійснено Верховною Радою України на підставі частини п'ятої статті 127 Основного Закону України.

3.5. За Конституцією України набуття громадянином України статусу професійного судді пов'язане з настанням відповідного юридичного факту — призна-

чення чи обрання його на цю посаду. Зайняття посади судді здійснюється шляхом призначення вперше, а обрання — після закінчення строку, на який його було призначено. Такий висновок впливає, зокрема, зі змісту частини четвертої статті 126 Конституції України, згідно з якою судді обіймають посади безстроково, крім суддів Конституційного Суду України та суддів, які призначаються на посаду судді вперше, і узгоджується з правовою позицією Конституційного Суду України, висловленою у Рішенні від 16 жовтня 2001 року № 14-рп/2001, відповідно до якої на обрання безстроково може претендувати особа з належною фаховою підготовкою, відповідним досвідом і стажем, оскільки завершився строковий п'ятирічний термін перебування на посаді професійного судді (абзац сьомий пункту 4 мотивувальної частини).

У Конституції України встановлено порядок першого призначення на посаду професійного судді, яке здійснюється Президентом України строком на п'ять років, закріплено положення про обрання всіх інших суддів безстроково Верховною Радою України (частина перша статті 128).

Системний аналіз положень пункту 14 частини першої статті 92, частини четвертої статті 126, частин другої, третьої, четвертої, п'ятої статті 127, статті 128 Конституції України та оспорюваних положень Закону дає підстави для таких висновків: призначення на посаду судді здійснюється тільки вперше; обиратися на посаду судді можуть тільки судді, в яких закінчився п'ятирічний термін, на який вони були призначені; до складу апеляційних, вищих спеціалізованих судів та Верховного Суду України можуть обиратися тільки професійні судді; зайняття суддівських посад в апеляційних, вищих спеціалізованих судах і Верховному Суді України шляхом обрання виключає можливість призначення суддів у ці суди, а відтак призначення на посади суддів може здійснюватися лише до місцевих судів.

На посаду судді місцевого суду може бути рекомендований кваліфікаційною комісією суддів громадянин України, який, зокрема, має вищу юридичну освіту і стаж роботи у галузі права не менш як три роки (частина третя статті 127 Конституції України). Зазначене конституційне положення стосується тільки громадян України, які не мають статусу професійного судді, а лише претендують на зайняття цієї посади.

Професійного суддю Верховна Рада України може обрати суддею безстроково, а обраного безстроково суддю — перевести до суду іншого рівня або іншої спеціалізації (пункт 27 частини першої статті 85, частина перша статті 128 Основного Закону України, стаття 74, частини друга, третя статті 80 Закону). Для таких категорій суддів законодавець повноважний встановлювати додаткові, крім вказаних у частині третій статті 127 Конституції України, вимоги, але тільки щодо стажу, віку та їх професійного рівня (частина п'ята цієї статті). Це конституційне положення спрямоване на формування судів вищих рівнів і спеціалізацій професійними суддями. Стаж роботи на посаді судді є різновидом стажу роботи у галузі права. Таке твердження ґрунтується на положеннях пункту 2 частини четвертої статті 64 Закону, в яких законодавець визначив, що стажем роботи у галузі права є стаж роботи особи за спеціальністю після здобуття нею вищої юридичної освіти за освітньо-кваліфікаційним рівнем не нижче спеціаліста. Тому

під додатковою вимогою щодо стажу необхідно розуміти стаж роботи не за родовою ознакою — у галузі права, що вимагається для першого призначення, а за видовою — стаж роботи на посаді судді.

Таким чином, оспорювані положення Закону не суперечать статтям 124, 125, 127, 128 Конституції України.

4. Народні депутати України стверджують, що встановлення Законом додаткової вимоги стосовно наявності тільки суддівського стажу для зайняття посади судді в апеляційних, вищих спеціалізованих судах, Верховному Суді України унеможлиблює призначення в ці суди інших громадян України і фахівців у галузі права з різними політичними та ідеологічними поглядами (частина перша статті 15 Конституції України); порушує конституційний принцип рівності людей у своїх правах, зокрема у праві на зайняття посади професійного судді в судах загальної юрисдикції, праві громадян брати участь в управлінні державними справами і рівному праві доступу до державної служби, праві на працю в повному обсязі (статті 21, 24, 38, частина друга статті 43 Основного Закону України). Крім того, на їхню думку, це звузило зміст та обсяг визначеного частиною третьою статті 59 Закону № 3018 права громадян України бути вперше призначеними Президентом України на п'ятирічний термін суддями апеляційних спеціалізованих судів (частина третя статті 22 Конституції України).

Конституційний Суд України вважає, що формування суддівського корпусу на засадах політичної та ідеологічної багатоманітності суперечило б Конституції України, оскільки відповідно до частини другої її статті 127 професійні судді не можуть належати до політичних партій та профспілок, брати участь у будь-якій політичній діяльності, мати представницький мандат.

Положення Закону щодо додаткових вимог стосовно стажу для зайняття посади судді в апеляційних, вищих спеціалізованих судах та Верховному Суді України ґрунтуються на конституційних засадах та забезпечують механізм реалізації права громадян України на суддівську діяльність з урахуванням обмежень, які допускаються в демократичному суспільстві. Професійні судді виконують конституційну функцію — здійснення правосуддя, чим обумовлений їх спеціальний правовий статус. При його визначенні законодавець повноважний установлювати спеціальні вимоги для зайняття таких посад.

Вимоги щодо наявності стажу для просування особи на посаді судді кореспондують з вимогами пункту 13 Основних принципів незалежності судових органів, схвалених резолюціями № 40/32 та № 40/146 Генеральної Асамблеї ООН від 29 листопада та від 13 грудня 1985 року, в яких зазначено, що підвищення суддів на посаді там, де є така система, слід здійснювати на основі об'єктивних факторів, зокрема здібностей і досвіду. Тобто встановлення такої вимоги, як стаж роботи на посаді судді, є об'єктивним критерієм для зайняття посади судді в апеляційних, вищих спеціалізованих судах та Верховному Суді України. Вказана вимога обумовлена особливим характером процесуальної діяльності цих судів і не порушує принципу рівності громадян України в їх конституційних правах, що відповідає положенню частини п'ятої статті 127 Конституції України стосовно встановлення законодавцем додат-

кових кваліфікаційних вимог до окремих категорій суддів щодо стажу, віку та їх професійного рівня, об'єктивно виправдане, обґрунтоване та справедливе і не може вважатися дискримінаційним. Тому це обмеження стосується тільки конституційно визначеного спеціального статусу професійного судді і не впливає на зміст його прав і свобод (їх скасування чи обмеження) як людини і громадянина, що гарантуються, зокрема, частиною третьою статті 22 Конституції України, згідно з якою при прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод. Конституційний Суд України в Рішенні від 18 квітня 2000 року № 5-рп/2000 зазначив, що встановлення Конституцією України та законами України певних кваліфікаційних вимог не порушує конституційного принципу рівності, адже всі громадяни, які відповідають конкретним кваліфікаційним вимогам, мають право займати відповідні посади (абзац третій пункту 2 мотивувальної частини).

Про недискримінаційність будь-якого розрізнення, недопущення або переваги щодо певної роботи, що ґрунтується на її специфічних вимогах, ідеться в пункті 2 статті 1 Конвенції 1958 року про дискримінацію в галузі праці і занять, згідно з яким будь-яке розрізнення, недопущення або перевага стосовно конкретної роботи, заснованої на специфічних вимогах такої, не вважається дискримінацією. Кваліфікаційна вимога щодо стажу для зайняття посади судді в апеляційних, вищих спеціалізованих судах та Верховному Суді України не пов'язана з ознаками, визначеними в частині другій статті 24 Основного Закону України, зберігає основний зміст права на суддівську діяльність — можливість займати посаду судді, а тому не є перешкодою для набуття громадянами України статусу професійного судді, якщо вони відповідають кваліфікаційним вимогам, які передбачені Конституцією і законами України.

Для забезпечення рівного права доступу до державної служби та права на працю (частина друга статті 38, частина перша статті 43 Конституції України) кваліфікаційні вимоги повинні відповідати положенням статті 21, частини другої статті 24 Основного Закону України. Встановлення додаткових кваліфікаційних вимог щодо стажу для окремих категорій суддів не позбавляє рівних можливостей доступу до посади судді в апеляційних, вищих спеціалізованих судах та Верховному Суді України усіх, хто відповідає зазначеним вимогам. Таке регулювання узгоджується з приписами статей 21, 22, 24 Конституції України. Наведене підтверджується також правовою позицією Конституційного Суду України, викладеною у Рішенні від 7 липня 2004 року № 14-рп/2004, згідно з якою конституційний принцип рівності не виключає можливості законодавця при регулюванні трудових відносин встановлювати певні відмінності у правовому статусі осіб, які належать до різних за родом і умовами діяльності категорій, у тому числі вводити особливі правила, що стосуються підстав і умов заміщення окремих посад, якщо цього вимагає характер професійної діяльності (абзац четвертий підпункту 4.1 пункту 4 мотивувальної частини).

Отже, оспорювані положення Закону не суперечать статтям 15, 21, 22, 24, 38, 43 Основного Закону України.

Враховуючи викладене та керуючись статтями 147, 150, 153 Конституції України, статтями 51, 61, 65, 69 Закону України «Про Конституційний Суд України», Конституційний Суд України

вирішив:

1. Визнати такими, що відповідають Конституції України (є конституційними), положення частини четвертої статті 26 щодо зайняття посади судді апеляційного суду суддями, які мають стаж роботи на посаді судді не менше п'яти років, частини третьої статті 31 щодо зайняття посади судді вищого спеціалізованого суду суддями, які обрані на посаду судді безстроково, частини другої статті 39 щодо зайняття посади судді Верховного Суду України особою, яка має стаж роботи на посаді судді не менше п'ятнадцяти років, Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 7 липня 2010 року № 2453-VI.

2. Рішення Конституційного Суду України є обов'язковим до виконання на території України, остаточним і не може бути оскаржене.

Рішення Конституційного Суду України підлягає опублікуванню у «Віснику Конституційного Суду України» та в інших офіційних виданнях України.

КОНСТИТУЦІЙНИЙ СУД УКРАЇНИ

● *Summary to the Decision of the Constitutional Court of Ukraine No. 3-рп/2011 dated April 5, 2011 in the case upon the constitutional petition of 49 People's Deputies of Ukraine concerning conformity with the Constitution of Ukraine (constitutionality) of the several provisions of Articles 26.4, 31.3, 39.2 of the Law of Ukraine «On the Judiciary and the Status of Judges» (case on the term of service for taking office of the judge at courts of appeal, high specialised courts and the Supreme Court of Ukraine)*

The subject of the right to constitutional petition — 49 People's Deputies of Ukraine — applied to the Constitutional Court of Ukraine with a petition to recognise as non-conforming with the Constitution (unconstitutional) the provisions of Articles 26.4, 31.3, 39.2 of the Law of Ukraine «On the Judiciary and the Status of Judges» № 2453-VI dated July 7, 2010 (hereinafter — the Law).

Justice is administered by professional judges and, in cases determined by law, people's assessors and jurors (Article 127.1 of the Constitution, Article 1.2 of the Law). A judge is a citizen of Ukraine, who is elected or appointed in order that is determined by the Constitution of Ukraine and the Law, holds office in one of the courts of Ukraine and executes justice on the professional terms (Article 126.4 of the Constitution of Ukraine, Article 51 of the Law).

According to the Constitution of Ukraine the acquisition of the status of a professional judge by a citizen of Ukraine is connected with the relevant legal fact — his or

her election or appointment to the office of judge. Judge takes the office after appointment to the office for the first time, and a judge is elected after expiration of the term he or she was appointed for. Such conclusion results, in particular, from Article 126.4 of the Constitution of Ukraine, according to which judges hold office for permanent terms, except judges of the Constitutional Court of Ukraine, and judges appointed to the office for the first time, and coincides with the legal position of the Constitutional Court of Ukraine stated in the Decision № 14-rp/2001 dated October 16, 2001. In accordance with the abovementioned Decision the person could be elected as a judge for permanent terms in case he or she has professional training, relevant experience and law service record, so far as the five-year term of appointment as a professional judge has expired (paragraph 7 of item 4 of the reasoning part).

The Constitution of Ukraine established the procedure of the first appointment to the office of a professional judge for a five-year term by the President of Ukraine and secured the provision on the election of other judges by the Verkhovna Rada of Ukraine for permanent terms (Article 128.1).

The system analysis of the provisions of Articles 92.1.14, 126.4, 127.2, 127.3, 127.4, 127.5, 128 of the Constitution of Ukraine and the disputed provisions of the Law gives grounds for the following conclusions: the appointment to the office of the judge is done only for the first time; judges may be elected only if the five-year term of their appointment has expired; only professional judges may hold office in courts of appeal, high specialised courts and the Supreme Court of Ukraine; election of a judge to office in courts of appeal, high specialised courts and the Supreme Court of Ukraine excludes the possibility of appointment of judges to offices in these courts and, as a result, judge may be appointed to office at local courts only.

A citizen of Ukraine, who has, in particular, a higher legal education and work experience in the sphere of law for no less than three years may be recommended to the office of judge at a local court by judges qualification commission (Article 127.3 of the Constitution of Ukraine). The abovementioned constitutional provision concerns only those citizens of Ukraine who do not have status of professional judge but seek to hold such office.

Professional judge may be elected for permanent terms by the Verkhovna Rada of Ukraine, and if he or her was elected for permanent terms the Verkhovna Rada of Ukraine may transfer this judge to a court of another level or specialisation (Articles 85.1.27, 128.1 of the Basic Law, Articles 74, 80.2, 80.3 of the Law). For such categories of judges the legislator may establish additional requirements apart from those stated in Article 127.3 of the Constitution of Ukraine, but only those related to a term of service, age and professional level (Article 127.5 of the Constitution of Ukraine). This constitutional provision is aimed at providing staffing of the courts of higher level and specialisation by professional judges. The term of service as a judge is the variety of work experience in the sphere of law. Such statement is based on the provisions of Article 64.4.2 of the Law, in which the legislator determined that the term of service in the sphere of law is the term of service pursuant to the academic degree of the person after obtaining higher educational qualifications at the level of a specialist at least. Thus, the additional requirement regarding term of service implies the

term of service not according to the generic feature of occupation — in the sphere of law, which is required for the first appointment, but the term of service according to the specific feature of occupation — term of service at the office of judge.

The provisions of the Law concerning additional requirements regarding term of service for taking the office of judge in courts of appeal, high specialised court and the Supreme Court of Ukraine are based on the constitutional principles and provide the mechanism of implementation of the right of citizens of Ukraine to execute the judicial activity with account of the restrictions, that are allowed in the democratic society. Professional judges execute the constitutional function — the administration of justice, which determines their special legal status. When determining this status the legislator is authorised to establish special requirements to hold such offices.

The requirements regarding term of service for further promotion of a person who holds office of a judge are corresponding with the requirements of item 13 of the Basic Principles on the Independence of the Judiciary adopted by the Resolutions of the General Assembly of the UNO № 40/32 dated November 29, 1985 and № 40/146 dated December 13, 1985. They mention that the promotion of judges should be done on the base of objective factors, in particular, abilities, capacity and experience, if such system of promotion exists. It means that the establishment of such requirement as the term of service at the office of judge is an objective criterion for a person to hold office of a judge at courts of appeal, high specialised and the Supreme Court of Ukraine. The mentioned requirement is stipulated by the specific character of the legal proceedings at these courts and does not violate the principle of equality of citizens of Ukraine in their constitutional rights, which corresponds with the provision of Article 127.5 of the Constitution of Ukraine on the establishment of additional qualification requirements by the legislator for several categories of judges regarding their term of service, age and professional level. It is objectively justifiable, fair and may not be considered as discriminatory. Thus, this limitation concerns only the special status of professional judge that is constitutionally stated and does not influence the contents of his or her rights and freedoms (their abolition and restriction) as an individual and a citizen, which are guaranteed by Article 22.3 of the Constitution of Ukraine. In accordance with this Article the content and scope of existing rights and freedoms shall not be diminished in the adoption of new laws or in the amendment of laws that are in force.

The qualification requirement regarding term of service to hold office of a judge at courts of appeal, high specialised courts and the Supreme Court of Ukraine is not connected with features stated in paragraph two Article 24 of the Basic Law and keeps the main content of the right for execution of judicial activity — the possibility to hold office of a judge and thus it does not hinder the citizens of Ukraine to acquire status of professional judge if they meet the qualification requirements envisaged by the Constitution of Ukraine and laws.

To ensure equal right of access to the civil service and right to labour (Articles 38.2, 43.1 of the Constitution of Ukraine) the qualification requirements should correspond with the provisions of Articles 21, 24.2 of the Basic Law. The establishment of additional qualification requirements related to term of service for some categories of judges does not deprive of possibilities of access to office of a judge at

courts of appeal, high specialised court and the Supreme Court of Ukraine for everyone who meets the abovementioned requirements. Such regulation is in conformity with the provisions of Articles 21, 22, 24 of the Constitution of Ukraine.

Thus, the Constitutional Court of Ukraine held:

To recognise as conforming with the Constitution of Ukraine (constitutional) the provisions of Article 26.4 (concerning taking the office of the judge of a court of appeal by judges whose term of service is not less than five years), Article 31.3 (concerning taking the office of the judge of the high specialised courts by judges that are elected for permanent terms), Article 39.2 (concerning taking the office of the judge of the Supreme Court of Ukraine by a person, whose term of service as a judge is not less than fifteen years) of the Law of Ukraine «On the Judiciary and the Status of Judges» № 2453-VI dated July 7, 2010.